

Quadern de notes
Filosofia de l'art i Teoria de l'art
Profs. Jèssica Jaques i Miquel Molins

Representació

3.1. Concepte: *Representació*

La representació correspon al règim mimètic de l'art, posterior al ètic i previ a l'estètic. Pròpiament parlant, únicament el règim estètic (a partir de finals del s. XVIII) és un règim artístic; al règim ètic, per comptes de "obres d'art", hi ha objectes (pintures, escultures, arquitectura, textos literaris) que transmeten o commemoren una veritat, mentre que en el mimètic els objectes *representen* la realitat, és a dir, són ficcions que creen la realitat. En aquest sentit, l'art en el règim mimètic és una forma de mimesi que crea imatges. I també és en aquest sentit, que diem que en el règim estètic no hi ha representació sinó presència, que l'obra és una realitat en ella mateixa, objecte d'una interpretació i d'una experiència estètica.

Representar vol dir *tornar a presentar, fer present alguna cosa o acció*, i fer-ho des de la ficció, és a dir: des d'un objecte construït amb un espai i un temps diferents als quotidians que pretén tornar a presentar un fragment de quotidianitat d'una manera diferent perquè sigui contemplada i reflexionada de manera diferent a la habitual. El compromís de la representació és la semblança: l'objecte mimètic s'assembla a la realitat, sense, però, ser una mera reproducció d'aquesta, i es converteix així en un microcosmos (p.e. una natura morta flamenca del s. XVII) que fa referència a un macrocosmos (la vida quotidiana dels flamencs), i que el dona a conèixer. La representació és, així, un lloc per al coneixement.

A més, la representació és una de les tres funcions de la imatge. Les altres dues són el signe i el símbol.

Prenem com a exemple un triangle. Si el presentem simplement com a tal, és un *signe* de perill. Si l'acompanyem d'una línia trencada horitzontal a la

cúspide serà la *representació* d'una muntanya, i si l'inserim un ull serà un *símbol* de la divinitat jueu-cristiana.

El *signe* té un significat unívoc i que el seu criteri d'adequació és la convenció. És més concret que allò a què refereix.

La *representació* té un significat múltiple i el seu criteri d'adequació ve donat per semblança. És més abstracte que allò a què refereix.

El *símbol* s'obre del significat al sentit i no requereix de la semblança. El seu criteri d'adequació s'estableix per tradició i consens, i és més concret que allò a què refereix.

3.2. Característiques de l'obra d'art

1. La seva sola presentació. Es presenta i apareix “de sobte”
2. L'obra és un món en ella mateixa. És un món, i, alhora mostra el món en el que s'instal·la i es desplega. Posem com a exemple el temple que fa que un paisatge natural esdevingui un paisatge sagrat (Acròpolis)
3. En tota obra d'art operen dos principis que s'oposen: un principi constructiu, una tendència a l'ordre i el seu oposat, el principi disjuntiu o crític cap a aquest mateix ordre. En aquest sentit, l'obra es el resultat de la tensió, diferent en cadascuna de les obres, entre aquests dos principis.
Tensió que no es manifesta, però, en l'obra acabada sinó com a joc.
L'absència de tensió és pròpia d'obres acadèmiques o epigonals. En les obres clàssiques domina el principi constructiu i en les experimentals el de disjunció o crític.
4. És discreta en la seva manera d'aparèixer i fins i tot pot, per això, passar desapercebuda (i humil), a diferència de la publicitat i la moda. És seductora (amb una tensió) i desplega aquesta capacitat de seducció entre el “de sobte” (Paltó, Diotima) i la dedicació.
5. Les seves qualitats són intrínseques i es manifesten extrínsecament
6. Té una triple temporalitat

- És passat en tant que recull una tradició
- És present en tant que actualitza aquesta tradició. La revoluciona i s'instal·la en el present amb dificultat (a diferència de la moda) pel seu caràcter d'obertura de futur
- És futur en tant que projecta un món inesperat. S'obre a les donacions de sentit de generacions futures.

Com a obres disjuntives posem com a exemple *La Fontaine* d'Ingres, el temple grec, el *combine Monogram* i el collage *Retroactive 1* de Rauschenberg. Com a obra epigonal, posem com a exemple *La Naisance de Venus* de Cabannel.

L'obra d'art com a tal es dona únicament en el règim estètic, ja no respon al règim representacional o mimètic i es presenta com a una presentació i no com a una representació.

3.2. Pautes de lectura al text de Danto, *La transfiguración del lugar común*

Es demana a l'alumne que interaccioni amb les nocions de: Indiscernible, construcció de significat, món de l'art, sentit i performativitat.

Aquesta lectura serveix també per a la unitat 4 (performativitat). Atesa la seva dificultat, és suficient que l'estudiant hagi entès el que es va comentar al seminari.